

ΑΝΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟΣ

*«Η εκπαίδευση είναι δικαίωμα όλων...
Τα κράτη είναι υποχρεωμένα να την
εξασφαλίζουν στον πληθυσμό τους
χωρίς διακρίσεις».*

Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Ορισμός : Αναλφάβητος θεωρείται, γενικά, όποιος δεν μπορεί να διαβάσει και να γράψει.

Μορφές αναλφαβητισμού

Οργανικός αναλφαβητισμός : όσοι δεν διδάχτηκαν ποτέ γραφή και ανάγνωση, άρα δεν φοίτησαν ποτέ στο σχολείο.

Λειτουργικός αναλφαβητισμός : όσοι διδάχτηκαν γραφή και ανάγνωση, αλλά στη συνέχεια δεν καλλιέργησαν αυτές τις γνώσεις, με αποτέλεσμα να ατονήσουν και να ξεχαστούν.

Τεχνολογικός / Ψηφιακός αναλφαβητισμός : όσοι δεν γνωρίζουν να χρησιμοποιούν τις νέες τεχνολογίες, να χειρίζονται τον ηλεκτρονικό υπολογιστή, το διαδίκτυο, το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο κ.α.

Αίτια αναλφαβητισμού

Μέσα στην κοινωνία :

- Οι μακρόχρονοι πόλεμοι του παρελθόντος προκάλεσαν τον πνευματικό μααρασμό και άφησαν πλήθος αναλφάβητων σε όλο τον κόσμο.
- Απομακρυσμένες δυσπρόσιτες περιοχές, όπου τα παιδιά δεν έχουν εύκολη πρόσβαση στις εκπαιδευτικές μονάδες.
- Φτωχές, υποβαθμισμένες αστικές περιοχές, όπου η εκπαίδευση έχει δευτερεύοντα ρόλο και τα παιδιά εργάζονται από μικρή ηλικία για να εξασφαλίσουν τα «προς το ζην».

ΕΚΦΡΑΣΗ ΕΚΘΕΣΗ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΑΝΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟΣ

- Μαθητές που προέρχονται από κοινωνικές ομάδες με ιδιαίτερα προβλήματα, όπως πρόσφυγες ή οικονομικοί μετανάστες δεν μπορούν να προσαρμοστούν στις απαιτήσεις του σχολείου και εγκαταλείπουν την προσπάθεια.

Μέσα στην οικογένεια :

- Φτώχεια, ανέχεια, κακές συνθήκες διαβίωσης της οικογένειας.
- Προκαταλήψεις των γονιών που στερούν από τα παιδιά τους τη μόρφωση.
- Αδιαφορία, έλλειψη επικοινωνίας εκ μέρους των γονιών, σε κάποιες περιπτώσεις κρούσματα ενδοοικογενειακής βίας και κακοποίησης, έλλειψη ενδιαφέροντος για τη σχολική επίδοση των παιδιών.

Μέσα στο σχολείο :

- Τμήματα με υπερβολικά μεγάλο αριθμό μαθητών δυσχεραίνουν την μαθητική διαδικασία.
- Ανεπαρκώς μορφωμένο και επιμορφωμένο εκπαιδευτικό προσωπικό, ακατάλληλο να εμψυχήσει στους μαθητές την αγάπη για τη μάθηση.
- Αδυναμία του εκπαιδευτικού συστήματος να παρέχει ουσιαστικά κατάλληλη μόρφωση στους μαθητές, έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής, απουσία σύγχρονων μεθόδων διδασκαλίας που κερδίζουν το ενδιαφέρον των μαθητών.
- Χαμηλό νοητικό επίπεδο μαθητών και εγκεφαλικές διαταραχές χρήζουν ειδικής αγωγής και δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν μέσα στο συμβατικό σχολείο.

Συνέπειες αναλφαβητισμού

Σε ατομικό επίπεδο :

- πρακτικών προβλημάτων που ζητούν στοιχειώδεις γνώσεις (π.χ. γραφειοκρατικές υποχρεώσεις), ανικανότητα να υπερασπιστεί τα δικαιώματά του. Αποκλεισμός από θέσεις εργασίας με αυξημένα προσόντα, αδυναμία εύρεσης εργασίας, υποαπασχόληση, ανεργία.
- Περιθωριοποίηση, κοινωνικός αποκλεισμός, καθώς γίνεται θύμα ρατσιστικής συμπεριφοράς.
- Αδυναμία επίλυσης Γίνεται εύκολα θύμα εκμετάλλευσης από επιτήδειους ανθρώπους.
- Αποχή από τα πνευματικά και πολιτιστικά δρώμενα.

ΕΚΦΡΑΣΗ ΕΚΘΕΣΗ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΑΝΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟΣ

- Εμποδίζεται η συνειδητή πολιτικοποίηση, καθώς οι αναλφάβητοι αδυνατούν να ασκήσουν ουσιαστικά τα πολιτικά τους καθήκοντα, αφού δεν μπορούν να έχουν πλήρη και έγκυρη ενημέρωση.
- Ψυχικές διαταραχές, συμπλέγματα μειονεξίας και κατωτερότητας, έλλειψη κοινωνικότητας.
- Εύκολο θύμα προκαταλήψεων και δεισιδαιμονιών, ζει σε μόνιμη ανασφάλεια και αβεβαιότητα.

Σε κοινωνικό επίπεδο :

- Εμπόδιο για την οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη μιας χώρας.
- Κίνδυνος οικονομικών και πολιτικών εξαρτήσεων από προηγμένες χώρες.
- Εμφάνιση ρατσισμού, αναβίωση στερεοτύπων, προλήψεων και δεισιδαιμονιών.
- Διευρύνεται η κοινωνικό ανισότητα, πληθαίνουν οι διακρίσεις.
- Εμφάνιση λαϊκισμού και δημαγωγίας, φανατισμός, χειραγώγηση, παραπληροφόρηση κοινής γνώμης.
- Πλήττεται το δημοκρατικό πολίτευμα, καθώς επικρατεί η ανισότητα, ο ρατσισμός και η αποχή από την παιδεία.

Τρόποι αντιμετώπισης του αναλφαβητισμού

- Υποχρεωτική εννιάχρονη εκπαίδευση για κάθε πολίτη της χώρας.
- Οικονομική στήριξη φτωχών οικογενειών, ώστε τα παιδιά να αποκτούν τη βασική εκπαίδευση.
- Ιδιαίτερη μέριμνα για τις δυσπρόσιτες περιοχές, ώστε τα παιδιά να μετακινούνται στο σχολείο με οχήματα του δήμου ή της κοινότητας όπου ζουν.
- Σχολεία ειδικής αγωγής για άτομα με ειδικές ανάγκες, παρουσία ειδικά εκπαιδευμένου διδακτικού προσωπικού.
- Ενισχυτική διδασκαλία για παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες.
- Φροντίδα για τα παιδιά μεταναστών ή ιδιαίτερων κοινωνικών ομάδων που έχουν διαφορετική παράδοση και πολιτισμό, ώστε να φοιτούν σε ειδικά σχολεία που να σέβονται την ιδιαιτερότητα της κουλτούρας τους.
- Επιμορφωτικά προγράμματα για ενήλικους αναλφάβητους (προγράμματα «δεύτερης ευκαιρίας») και ενημερωτικά σεμινάρια ή ημερίδες που θα ευαισθητοποιήσουν το κοινό για τις συνέπειες του αναλφαβητισμού τόσο στο άτομο όσο και στην κοινωνία.